

:

()

: آذر ۱۴۰۳

: تعرفه‌های آمریکا، ذخیره‌سازی تراشه‌های آمریکایی، تحریم‌های ترامپ، مسیر لاجورد، شناخت مشتری، همایش انرژی استانبول

: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵

سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی" رویدادهای کلیدی در محیط ژئواکونومیک ایران را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. در این قالب، رویدادهای کلیدی از منظر تاثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران مورد توجه قرار می‌گیرند. هدف از تهیه این گزارش که به صورت ماهانه از سوی مرکز پژوهش‌های اتاق ایران منتشر خواهد شد ارائه تصویری روشن از محیط ژئواکونومیک ایران و فرصت‌ها و تهدیدهای ایران در این فضا است.

فهرست مطالب

۵	تحولات جهانی
۱۲	تحولات منطقه‌ای

تحولات جهانی

اقدامات جدید چین برای حمایت از صادرات خود در برابر افزایش تعرفه‌های آمریکا

در واکنش به تهدیدات دولت جدید ترامپ مبنی بر افزایش تعرفه‌ها، چین مجموعه‌ای از سیاست‌های حمایتی را برای تقویت بخش صادرات و مقابله با «محدودیت‌های غیرمنطقی تجارت خارجی» اعلام نمود. این اقدام در حالی صورت می‌گیرد که رئیس‌جمهور منتخب ایالات متحده، دونالد ترامپ، که پیش‌تر در دوران ریاست‌جمهوری خود جنگ تجاری گسترده‌ای علیه چین به راه انداخته بود، قصد دارد تعرفه‌های جدیدی تا ۶۰٪ بر کالاهای چینی اعمال کند. وزارت بازرگانی چین در بیانیه‌ای رسمی اعلام کرد که این سیاست‌ها به شرکت‌ها کمک خواهد کرد تا «به‌طور فعال به محدودیت‌های غیرمنطقی تجارت خارجی پاسخ دهند» و «محیطی مساعد برای صادرات ایجاد کنند». این سند نه بندی با هدف «تقویت رشد پایدار تجارت خارجی و تثبیت روند بهبود اقتصادی» تدوین شده است.

اقدامات جدید شامل گسترش پوشش بیمه اعتباری صادرات و ارائه حمایت‌های مالی بیشتر به شرکت‌های فعال در تجارت بین‌المللی است. همچنین، وزارت بازرگانی بر اهمیت تقویت تجارت الکترونیک فرامرزی تأکید کرده که به گفته این وزارتخانه، به یکی از نقاط روشن اقتصاد چین تبدیل شده است.

این سیاست‌ها همچنین بر گسترش صادرات کالاهایی همچون محصولات کشاورزی خاص و سایر اقلام متمرکز است، در حالی که واردات تجهیزات حیاتی و منابع انرژی نیز حمایت می‌شود. علاوه بر این، گسترش مکانیسم ورود بدون ویزا به صورت منظم برای تسهیل تبادلات نیروی انسانی در دستور کار قرار گرفته است.

صادرات، به عنوان یکی از ارکان اصلی اقتصاد چین، در سال‌های اخیر با چالش‌هایی از جمله کاهش مصرف داخلی و بحران در بخش مسکن مواجه بوده است. با وجود این مشکلات، صادرات چین به آمریکا در سال گذشته به ۴۲۷.۲ میلیارد دلار رسید، در حالی که واردات از آمریکا ۱۴۷.۸ میلیارد دلار بود. در همین حال، چین نیز تعرفه‌های تلافی جویانه‌ای بر کالاهای آمریکایی اعمال کرده است.

تهدید ترامپ برای افزایش تعرفه‌ها نگرانی‌های جدی در پکن ایجاد کرده است. به گفته کارشناسان، این تعرفه‌ها می‌تواند تأثیر منفی مستقیمی بر سودآوری صادرات چین داشته باشد. اقدامات اخیر دولت چین، علاوه بر واکنش به تعرفه‌های جدید آمریکا، پاسخی به افزایش جهانی تعرفه‌ها و موانع غیرتعرفه‌ای است که صادرکنندگان چینی را مجبور می‌کند تا برای مقابله فعالانه‌تر با اختلافات و تحقیقات تجاری آینده آماده شوند. این اقدامات نمایانگر تلاش چین برای توانمندسازی صادرکنندگان خود در برابر تنش‌های تجاری فزاینده جهانی است.

اگرچه این سیاست‌ها جدید نیستند، اما نشان می‌دهند که وزارت بازرگانی چین در حال بررسی راه‌هایی برای کاهش تهدیدات ناشی از جنگ تجاری جدید یا تشدید آن است. این اقدامات، به‌ویژه حمایت از صادرکنندگان چینی در مقابله با موانع تجاری، می‌تواند به یک حوزه کلیدی در سیاست‌های آینده تبدیل شود.

سیاست‌های جدید در شرایطی اعلام شده‌اند که جنگ تجاری میان چین و آمریکا در دوران ریاست جمهوری ترامپ به یکی از عوامل اصلی تنش‌های اقتصادی جهانی تبدیل شده بود. با بازگشت ترامپ به قدرت، چین تلاش می‌کند از طریق سیاست‌های حمایتی جدید، از منافع اقتصادی و صادراتی خود در برابر فشارهای خارجی دفاع کند. برخی اقتصاددانان چینی معتقدند که چین در واکنش به وعده دونالد ترامپ مبنی بر اعمال تعرفه ۶۰ درصدی بر واردات کالاهای چینی، احتمالاً از اقدامات تلافی‌جویانه شدید خودداری خواهد کرد. از دیدگاه این اقتصاددانان، چین ممکن است رویکردی سنجیده اتخاذ کند و بر تقویت تاب‌آوری اقتصادی داخلی و یافتن راه‌حل‌های دیپلماتیک برای کاهش تأثیر این تعرفه‌ها تمرکز نماید. این استراتژی با هدف جلوگیری از تشدید تنش‌های تجاری و حفظ ثبات در روابط تجاری بین‌المللی طراحی شده است.

تلاش چین برای ذخیره‌سازی تراشه‌های آمریکایی پیش از تشدید تحریم‌های ترامپ

چین در تلاش است تا با ذخیره‌سازی میکروتراشه‌های آمریکایی، خود را برای موج احتمالی تحریم‌های دولت جدید دونالد ترامپ آماده کند. براساس داده‌های اخیر گمرک چین، واردات تراشه‌های ساخت آمریکا توسط این کشور در ماه اکتبر به ۱.۱۱ میلیارد دلار رسید که نشان‌دهنده افزایش ۶۰ درصدی نسبت به مدت مشابه سال گذشته است.

در ده ماه نخست سال ۲۰۲۴، چین ۹.۶۱ میلیارد دلار تراشه از ایالات متحده وارد کرده است که ۴۲.۵٪ بیشتر از مدت مشابه سال گذشته است. از ماه ژوئن، واردات ماهانه تراشه‌های چین از آمریکا به‌طور مداوم از ۱ میلیارد دلار فراتر رفته است. چین واردات تراشه‌ها و ماشین‌آلات تولید تراشه را در پیش‌بینی از تشدید احتمالی تحریم‌های ایالات متحده افزایش داده است. این کشور عمدتاً بر روی پردازنده‌های مبتنی بر CPU، کنترل‌کننده‌ها و تراشه‌های ذخیره‌سازی و تقویت سیگنال تمرکز دارد.

توسعه تراشه‌های پیشرفته همچنان چالشی برای چین باقی مانده است. شرکت هوآوی همچنان برای نسل بعدی پردازنده‌های خود از معماری هفت‌نانومتری استفاده می‌کند، زیرا محدودیت‌های فناوری ایالات متحده دسترسی این شرکت به ماشین‌آلات پیشرفته لیتوگرافی را مسدود کرده است.

شی جین‌پینگ، رئیس‌جمهور چین، در سال جاری بر اهمیت توسعه «نیروهای تولیدی جدید» تأکید کرده و خواستار پیشرفت‌های فناوری در صنایع استراتژیک نوظهور مانند هوش مصنوعی (AI) شده است.

این پیشرفت‌ها می‌تواند به رشد اقتصادی، ارتقای زنجیره صنعتی و کاهش فشارهای اقتصادی و ژئوپلیتیکی کمک کند.

با این حال، پیروزی اخیر ترامپ در انتخابات ریاست جمهوری ایالات متحده نگرانی‌های شرکت‌های فناوری چینی را تشدید کرده است. ترامپ در دوره اول خود تحریم‌های سختی علیه شرکت‌های چینی اعمال کرد و انتظار می‌رود که این روند را ادامه دهد. عمده کارشناسان چینی معتقدند ترامپ بدون شک محدودیت‌های فناوری را اعمال خواهد کرد، اما مشخص نیست که آیا این رویکرد به صورت هدفمند و محدود یا به طور گسترده‌تر اجرا خواهد شد. ترامپ دسترسی چین به تراشه‌ها و ماشین‌آلات پیشرفته تولید تراشه را مسدود خواهد کرد، اما در خصوص تراشه‌های معمولی، هنوز عدم قطعیت وجود دارد.

به علاوه، ترامپ قصد دارد تولیدکنندگان تراشه از جمله شرکت تایوانی TSMC را به انتقال تولید به ایالات متحده متقاعد کند. اما اگر تولید تراشه در آمریکا گسترش یابد، ترامپ با فشارهایی برای حفظ تقاضای بالا مواجه خواهد شد، زیرا تقاضای چین حدود یک سوم تقاضای جهانی تراشه را تشکیل می‌دهد. برخی اقتصاددانان چینی معتقدند که بدون تقاضای چین، تولید تراشه سودآور و پایدار نخواهد بود. به گفته این کارشناسان، ترامپ باید این دو عامل را در نظر بگیرد و در حال حاضر دشوار است پیش‌بینی کنیم که کدام مسیر را انتخاب خواهد کرد.

این موضوع در شرایطی مطرح می‌شود که رقابت بین چین و آمریکا در زمینه قدرت محاسباتی و هوش مصنوعی که به تراشه‌های پیشرفته وابسته است، به یکی از میدان‌های اصلی رقابت تبدیل شده است. هر دو کشور در تلاش‌اند تا تولید تراشه‌هایی با اندازه کمتر از ۱۰ نانومتر را تحت کنترل خود داشته باشند.

بریتانیا در دوراهی: تقویت روابط با اروپا یا هم‌سویی با آمریکا تحت ریاست جمهوری ترامپ؟

بریتانیا تحت رهبری دولت کارگر به نخست‌وزیری کی‌یر استارمر، با یک تصمیم راهبردی حیاتی در سیاست خارجی مواجه است. تحولات اخیر، از جمله انتخاب مجدد دونالد ترامپ به عنوان رئیس‌جمهور ایالات متحده و تلاش‌های مستمر بریتانیا برای بازسازی روابط با اروپا، دوراهی دشواری را پیش‌روی این کشور قرار داده است: آیا باید اولویت را به تعمیق همکاری با اتحادیه اروپا بدهد یا هم‌سویی نزدیک‌تری با دولتی تحت رهبری ترامپ که حمایت‌گرایانه و مخالف اتحادیه اروپا است؟

دیدار اخیر استارمر با امانوئل مکرون، رئیس‌جمهور فرانسه، برای گرمی‌داشتن روز آتش‌بس در پاریس، گامی مهم در تلاش بریتانیا برای ترمیم روابط با اروپا پس از برگزیت بود. با این حال، بازگشت ترامپ به کاخ سفید این دستور کار را پیچیده‌تر کرده است. ترامپ که در دوره نخست به شدت از برگزیت حمایت می‌کرد، پیش‌تر تلاش‌های بریتانیا برای فاصله گرفتن از اتحادیه اروپا را تحسین کرده بود؛ از جمله ستایش

رویکرد مبارزه‌جویانه بوریس جانسون در قبال بروکسل. دولت ترامپ به‌وضوح اعلام کرده‌است که روابط تجاری نزدیک‌تر بریتانیا با اتحادیه اروپا می‌تواند چشم‌انداز یک توافق تجارت آزاد بین ایالات متحده و بریتانیا را به خطر بیندازد. در همین راستا، استفن مور، مشاور ارشد اقتصادی کارزار ترامپ، هشدار داده‌است که بریتانیا باید تصمیم بگیرد که می‌خواهد بیشتر به اروپا نزدیک شود یا به ایالات متحده.

در حال حاضر، استارمر تلاش دارد هر دو رابطه را متوازن نگه دارد. دولت او به دیپلماسی در اروپا روی آورده و به دنبال کاهش اصطکاک تجاری از طریق هم‌راستاکردن قوانین کشاورزی، ارتباط سیستم‌های مالیات بر کربن و تسهیل جابه‌جایی جوانان بین مرزهاست. هم‌زمان، او تلاش کرده‌است تا روابط خود با ترامپ را حفظ کند؛ این موضوع در دیدار سپتامبر آن‌ها در برج ترامپ، جایی که ترامپ استارمر را یک «دوست» خطاب کرد، مشهود بود.

با این حال، مسیر پیش‌روی بریتانیا مملو از چالش‌هاست. پیش‌بینی می‌شود سیاست‌های تجاری ترامپ بر اعمال تعرفه‌های گسترده، احتمالاً بر بریتانیا متمرکز باشد تا مذاکرات برای توافق‌های جامع. اقتصاددانان معتقدند بهترین امید بریتانیا ممکن است کسب معافیت از این تعرفه‌ها باشد، نه دنبال کردن یک توافق تجاری کامل. علاوه بر این، هر تلاشی از سوی بریتانیا برای دستیابی به توافق دوجانبه با ترامپ می‌تواند موجب تنش با اروپا شود، به‌ویژه اگر شامل امتیازاتی نظیر واردات محصولات اصلاح‌شده ژنتیکی از ایالات متحده باشد که ممکن است با مخالفت عمومی در بریتانیا مواجه شده و با استانداردهای اتحادیه اروپا در تضاد باشد.

داده‌های تجاری، تصمیم‌گیری بریتانیا را پیچیده‌تر می‌کند. اتحادیه اروپا همچنان بزرگ‌ترین شریک تجاری این کشور است و حجم صادرات و واردات آن به مراتب بیشتر از ایالات متحده است. تقویت روابط اقتصادی با اروپا می‌تواند به بازیابی بخشی از رشد از دست‌رفته پس از برگزیت کمک کند و مسائلی مانند تأخیرهای مرزی و موانع نظارتی که در حال حاضر تجارت میان‌کانالی را مختل کرده‌اند، حل کند. از سوی دیگر، شک و تردید ترامپ نسبت به ناتو و تمایل روزافزون اروپا به خوداتکایی استراتژیک در مسائل امنیتی، بر نیاز بریتانیا به هماهنگی نزدیک‌تر با قدرتهای اروپایی مانند فرانسه تأکید می‌کند.

در داخل کشور، استارمر با خطرات سیاسی در هر دو مسیر روبه‌رو است. نزدیکی بیشتر به اروپا ممکن است رای‌دهندگان طرفدار برگزیت در پایگاه‌های سنتی حزب کارگر را سرخورده کند، در حالی که هرگونه فاصله گرفتن از ایالات متحده می‌تواند به انتقاد از تضعیف «رابطه ویژه» بریتانیا و آمریکا منجر شود. علاوه بر این، ممکن است جنگ تجاری احتمالی ترامپ با چین، بریتانیا را مجبور به انتخاب یک طرف کند، چرا که واشنگتن احتمالاً متحدانش را برای پیوستن به رژیم تعرفه‌ای خود تحت فشار قرار می‌دهد.

همان‌طور که فرانسوا اولاند، رئیس‌جمهور سابق فرانسه، اخیراً اشاره کرده است، استارمر باید خود را به عنوان یک رهبر اروپایی مطرح کند، حتی در حالی که وابستگی طبیعی بریتانیا به روابط فرآتلانتیکی خود را مدیریت می‌کند. در حالی که مقامات حزب کارگر اصرار دارند که می‌توان روابط قوی با هر دو طرف اروپا و ایالات متحده حفظ کرد، تحلیلگران هشدار می‌دهند که ممکن است زمانی فرا برسد که بریتانیا مجبور شود بین این دو یکی را انتخاب کند. در حال حاضر، بریتانیا بر لبه تیغ گام برمی‌دارد و آینده اقتصادی و دیپلماتیک آن دچار ابهام است.

تکمیل پروژه عظیم خط لوله گاز روسیه به چین

ساخت خط لوله عظیم مسیر شرقی برای انتقال گاز طبیعی روسیه از سیبری به شرق چین به پایان رسید. به گزارش تلویزیون مرکزی چین (CCTV)، که به نقل از اپراتور این پروژه، شرکت PipeChina، اعلام شده است، این پروژه در مراحل نهایی بهره‌برداری قرار دارد و به‌زودی به‌طور کامل عملیاتی خواهد شد.

این خط لوله مرزی به طول ۵.۱۱۱ کیلومتر اکنون وارد مرحله آزمایشی نهایی شده و تکمیل بخش جنوبی آن، که استان ساحلی جیانگسو را به شانگهای متصل می‌کند، انجام شده است. این خط لوله از طریق شهر مرزی هیهه در استان هیلونگ‌جیانگ در شمال شرقی چین وارد این کشور می‌شود و از ۹ منطقه استانی عبور کرده و گاز طبیعی مناطق مختلف در طول مسیر، از جمله پکن، شانگهای و تیانجین را تأمین می‌کند. براساس گزارش CCTV، پس از عملیاتی شدن کامل، این خط لوله سالانه ۳۸ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی تأمین خواهد کرد که برای تأمین نیاز سالانه گاز ۱۳۰ میلیون خانوار شهری کافی است.

تحلیلگران این خط لوله را به‌عنوان یک مسیر انرژی حیاتی برای شرق چین توصیف کرده و معتقدند که این پروژه نقش اساسی در تأمین گاز منطقه‌ای و حمایت از توسعه یک سیستم انرژی پاک و کم‌کربن ایفا خواهد کرد. به گفته شرکت PipeChina، این مسیر به امنیت انرژی و توسعه اقتصادی مناطق شرقی چین کمک شایانی خواهد کرد. خط لوله مسیر شرقی در دسامبر ۲۰۱۹ به‌صورت جزئی آغاز به کار کرد و به‌عنوان اولین خط لوله برای انتقال گاز روسیه به چین شناخته شد. این مسیر بخشی از توافق ۴۰۰ میلیارد دلاری ۳۰ ساله‌ای است که بین شرکت گازپروم روسیه و شرکت ملی نفت چین (CNPC) در ماه مه ۲۰۱۴ امضا شد. این دو شرکت همچنین در حال کار بر روی یک مسیر گازی غربی هستند که شامل ساخت خط لوله‌ای از طریق مغولستان به چین می‌شود. این مسیر پس از عملیاتی شدن قادر خواهد بود سالانه تا ۵۰ میلیارد متر مکعب گاز را به چین منتقل کند.

تحریم آخرین بانک بزرگ روسی مرتبط با سوئیفت توسط ایالات متحده

ایالات متحده به‌تازگی اعلام کرد که ده‌ها نهاد مالی روسی، از جمله گازپروم‌بانک و شش شرکت تابعه

بین‌المللی آن، تحت تحریم‌های دفتر کنترل دارایی‌های خارجی وزارت خزانه‌داری (OFAC) قرار گرفته‌اند. گازپروم‌بانک، به‌عنوان سومین بانک بزرگ روسیه و بازیگری کلیدی در معاملات مرتبط با انرژی، آخرین بانک بزرگ این کشور بود که همچنان به شبکه پیام‌رسانی بین‌بانکی سوئیفت دسترسی داشت.

در سال ۲۰۲۲، بریتانیا و کانادا همزمان با تشدید تنش‌ها در اوکراین، تحریم‌هایی علیه گازپروم‌بانک اعمال کردند. اما ایالات متحده تا پیش از این از اقدامی مشابه خودداری کرده بود، زیرا کشورهای اتحادیه اروپا برای پرداخت بهای گاز وارداتی از روسیه به این بانک وابسته بودند. اکنون OFAC در توجیه این تصمیم مدعی شده‌است که مسکو از گازپروم‌بانک به‌عنوان «مسیر خرید تجهیزات نظامی» بهره برده‌است. این تحریم‌های جدید، معاملات دلاری این بانک را متوقف کرده و دارایی‌های آن در ایالات متحده را مسدود می‌کند. این نهاد همچنین اعلام کرد که مجوزهای عمومی جدیدی صادر شده‌است تا افراد و نهادهای آمریکایی بتوانند همکاری خود با گازپروم‌بانک را به تدریج خاتمه دهند. این مجوزها همچنان اجازه ادامه فعالیت‌های ضروری مانند تراکنش‌های دیپلماتیک و مبادلات مرتبط با کالاهای کشاورزی و دارویی را می‌دهند.

در واکنش به این اقدامات، گازپروم‌بانک تأکید کرد که این تحریم‌ها تأثیری بر عملیات داخلی آن در روسیه نخواهد داشت و تمامی کارت‌های بانکی این بانک، از جمله آن‌هایی که با سیستم‌های پرداخت خارجی مرتبط‌اند، همچنان فعال خواهند بود. با این وجود، بانک هشدار داد که کارت‌های یونین‌پی ممکن است در خارج از روسیه از کار بیفتند. علاوه بر گازپروم‌بانک، این محدودیت‌های تازه شامل بیش از ۵۰ بانک کوچک و متوسط روسی، از جمله بانک BCS و بانک دولتی DOM.RF، حدود ۴۰ ثبت‌کننده اوراق بهادار و ۱۵ مقام مالی این کشور می‌شود. به گفته OFAC، این اقدامات با هدف کاهش بیشتر وابستگی روسیه به سیستم مالی بین‌المللی طراحی شده‌اند.

جانن یلن، وزیر خزانه‌داری ایالات متحده، در بیانیه‌ای تأکید کرد: «تحریم‌هایی که بزرگ‌ترین بانک غیرتحریم‌شده روسیه و ده‌ها نهاد مالی دیگر را هدف قرار داده‌اند، توانایی مسکو را برای ادامه جنگ به شدت تضعیف خواهند کرد». وی افزود که این اقدامات گسترده، راه‌های گریز کرملین از تحریم‌ها و همچنین تأمین مالی و تجهیز نظامی آن را دشوارتر خواهد ساخت. OFAC همچنین هشدار جدی به مؤسسات مالی بین‌المللی صادر کرد و آن‌ها را از پیوستن به سیستم پیام‌رسانی مالی روسیه (SPFS)، جایگزین سوئیفت، برحذر داشت. این نهاد ادعا کرد که مسکو از این سیستم به‌عنوان ابزاری برای «فرار از تحریم‌ها و تأمین مالی جنگ» استفاده می‌کند و هشدار داد که پیوستن مؤسسات خارجی به SPFS می‌تواند آن‌ها را با تحریم‌های ثانویه روبه‌رو کند.

در مقابل، کرملین بارها تحریم‌های غرب را غیرقانونی و ناکارآمد خوانده‌است. مقامات روسی تأکید

کرده‌اند که این محدودیت‌ها نه تنها نتوانسته‌اند اقتصاد این کشور را بی‌ثبات کنند یا روسیه را از نظام مالی جهانی منزوی سازند، بلکه به زیان کشورهای اعمال‌کننده این تحریم‌ها تمام شده‌است.

نتایج نشست کمیته دسترسی به بازار سازمان تجارت جهانی: گام‌های کلیدی برای تقویت شفافیت و مدیریت بحران در تجارت جهانی

کمیته دسترسی به بازار سازمان تجارت جهانی (WTO) در نشست‌های اخیر خود گزارش‌ها و پیشنهادات مهمی را در زمینه‌های مختلف، از جمله تاب‌آوری زنجیره تأمین، اصلاحات سیستم هماهنگ (HS) و بهبود عملکرد این کمیته، ارائه داد. این نشست‌ها بر اهداف شفافیت، امنیت تجارت و ارتقای همکاری‌های بین‌المللی متمرکز بود. خانم نیکولا واترفیلد، رئیس موقت کمیته، اعلام کرد که بیش از ۲۰ کارشناس از اعضای سازمان در جلسات تخصصی تاب‌آوری زنجیره تأمین در سال‌های ۲۰۲۳-۲۰۲۴ شرکت کرده‌اند. کمیته توافق کرد که تا پایان سال ۲۰۲۴ جلسه‌ای جمع‌بندی برگزار کند تا نمونه‌های دیگری از ابتکارات چندجانبه در زمینه تاب‌آوری زنجیره تأمین و نقش سازمان تجارت جهانی در ارائه داده‌ها و اطلاعات برای سیاست‌گذاری بهتر بررسی شود. در سال ۲۰۲۵، کمیته به بررسی موضوع «سبزشازی» سیستم هماهنگ و شفافیت در حوزه محیط زیست و تجارت خواهد پرداخت.

کمیته گزارش، سازمان جهانی گمرک (WCO) را در خصوص تغییرات اخیر سیستم هماهنگ (HS) مورد بررسی قرار داد. این تغییرات شامل پیشنهادهای جدید برای افزودن زیرعنوان‌هایی بیشتر برای واکسن‌های انسانی است. پیشنهاد مشترک سازمان جهانی بهداشت (WHO)، سازمان تجارت جهانی و WCO شامل ایجاد کد جدید ۳۰۰۷ در سیستم HS ۲۰۲۸ است که ۳۶ واکسن برای بیماری‌های خاص را پوشش می‌دهد. این اصلاحات به شفافیت بیشتر در جریان تجارت واکسن‌ها و تسهیل سیاست‌گذاری‌های تجاری و بهداشت عمومی کمک خواهد کرد.

اعضای کمیته از گزارش پیشرفت‌ها در بهبود عملکرد کمیته استقبال کردند. این پیشرفت‌ها شامل راه‌اندازی یک سیستم آنلاین جدید برای اطلاعیه‌های محدودیت‌های کمی، تغییرات در دستور جلسات و توسعه ابزارهای دیجیتال مانند Agenda است. کمیته همچنین توافق کرد که معافیت‌های جمعی سیستم هماهنگ را تا پایان سال ۲۰۲۵ تمدید کند تا اعضا فرصت کافی برای اجرای اصلاحات در سطوح ملی داشته باشند.

دبیرخانه سازمان گزارش داد که تا نوامبر ۲۰۲۴، ۵۳٪ از اعضای سازمان اطلاعیه‌های خود را درباره تعرفه‌های اعمالی ارسال کرده‌اند. پایگاه داده یکپارچه (IDB) تنها پایگاه رسمی مبتنی بر داده‌های اعضاست که اطلاعات سالانه درباره تعرفه‌ها و واردات را ارائه می‌دهد. کمیته همچنین گزارش‌هایی درباره

اطلاعی‌های محدودیت‌های کمی اعضا و اجرای تصمیم سال ۲۰۱۲ دریافت کرد. با وجود پیشرفت‌ها، همچنان ۷۷ عضو هیچ اطلاعی‌های ارسال نکرده‌اند. رئیس موقت از اعضا خواست تا تعهدات خود را انجام دهند و در صورت نیاز به کمک با دبیرخانه تماس بگیرند.

اعضای کمیته به بررسی ارتباط مقررات جنگل‌زدایی اتحادیه اروپا (EUDR) با محدودیت‌های کمی پرداختند. کشورهایی مانند برزیل، کلمبیا و پرو از اتحادیه اروپا خواستند تا این مقررات را به‌عنوان محدودیت کمی به کمیته اطلاع دهند.

اعضای کمیته ۳۴ نگرانی تجاری را مورد بحث قرار دادند که ۷ مورد برای اولین بار مطرح شد. این نگرانی‌ها شامل محدودیت‌های واردات سیب در قزاقستان، تعرفه‌های کانادا بر پنیر و محدودیت‌های جدید هند در واردات مس، تخته‌های چوبی و لاستیک بود. همچنین، تعرفه‌های جدید بخش ۳۰۱ ایالات متحده بر کالاهای چینی و تحقیقات جدید در صنعت دریایی و کشتی‌سازی چین از دیگر موضوعات مطرح‌شده بود. کمیته به‌طور موقت توافق کرد که نشست‌های رسمی سال آینده در تاریخ‌های ۱۴-۱۵ آوریل و ۱۵-۱۶ اکتبر ۲۰۲۵ برگزار شود.

تحولات منطقه‌ای

کشورهای خلیج فارس در صدر کشورهای عربی با بالاترین بهره‌وری در سال ۲۰۲۵

براساس گزارشی که مجله اقتصادی آمریکایی (CEOWorld) اخیراً منتشر کرده‌است، کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس در رتبه‌بندی کشورهای با بالاترین بهره‌وری در جهان برای سال ۲۰۲۵، جایگاه‌های برجسته‌ای را به خود اختصاص داده‌اند و پیش‌تاز کشورهای عربی شده‌اند.^۱ این گزارش نشان می‌دهد که عربستان سعودی در رتبه نخست عربی و بیست‌وهشتم جهانی قرار گرفته‌است. قطر در رتبه دوم عربی و بیست‌ونهم جهانی، بحرین در رتبه سوم عربی و سی‌ونهم جهانی و امارات متحده عربی در رتبه چهارم عربی و چهل‌وچهارم جهانی قرار دارند. کویت در رتبه پنجم عربی و پنجاهم جهانی و عمان در رتبه ششم عربی و پنجاه‌وهشتم جهانی جای گرفته‌اند. در میان دیگر کشورهای عربی، عراق در رتبه هشتم عربی و هفتادودوم جهانی، مصر در رتبه نهم عربی و هشتادوهفتم جهانی و جیبوتی در رتبه دهم عربی و نودم جهانی قرار دارند.

در این گزارش، لوکزامبورگ به‌عنوان کشور با بالاترین بهره‌وری در جهان معرفی شده‌است. بهره‌وری

۱- بهره‌وری در سال ۲۰۲۵ براساس پیش‌بینی‌های آماری و اقتصادی، به‌دقت ارزیابی شده‌است. این پیش‌بینی‌ها معمولاً با استفاده از مدل‌های اقتصادی پیچیده، تحلیل داده‌های تاریخی و بررسی روندهای جاری صورت می‌گیرند. در این‌گونه گزارش‌ها، تحلیل‌گران با تکیه بر اطلاعات موجود درباره رشد اقتصادی، میزان سرمایه‌گذاری، تغییرات جمعیتی، فناوری‌های نوپهور و سیاست‌های دولتی، سعی دارند تا تصویری روشن و جامع از بهره‌وری آینده را ترسیم کنند.

این کشور تقریباً سه‌برابر بیشتر از سنگاپور است، به‌ویژه در بخش خدمات مالی که به‌عنوان یکی از قوی‌ترین بخش‌های اقتصادی این کشور شناخته می‌شود. لوکزامبورگ توانسته با نیروی کار کوچک‌تر، بهره‌وری بالایی ایجاد کند

این گزارش نشان می‌دهد که ۹ کشور از ۱۰ کشور برتر در این فهرست در اروپا قرار دارند. ایرلند در رتبه دوم و کشورهایی مانند لیختن‌اشتاین، موناکو، نروژ، دانمارک، سوئیس، بلژیک و اتریش در میان کشورهای برتر حضور دارند. سنگاپور، به‌عنوان نماینده آسیا نیز در میان این کشورها قرار گرفته‌است.

براساس این گزارش، کارگران کشورهای اروپایی معمولاً ساعات کاری کمتری نسبت به آمریکایی‌ها دارند، اما همچنان قادرند حجم مشابهی از کار را تولید کنند. علاوه بر این، کشورهای اروپایی با جمعیت کمتر توانسته‌اند نیروی کار ماهر را در صنایع با ارزش بالا مانند خدمات مالی و انرژی پرورش دهند که این موضوع نرخ بهره‌وری سرانه در این کشورها را افزایش داده‌است. آمار بهره‌وری کار براساس میزان مشارکت نیروی کار در تولید ناخالص داخلی، ساعات کاری صرف‌شده در مؤسسات و شرکت‌ها و مقایسه آن با قدرت خرید کشورهای مختلف محاسبه می‌شود. این شاخص‌ها نشان‌دهنده نقش مؤثر بهره‌وری نیروی کار در اقتصاد کشورها هستند.

این گزارش همچنین بر اهمیت متنوع‌سازی اقتصادی در کشورهای شورای همکاری خلیج فارس تأکید می‌کند. صنایع یکپارچه و متمرکز می‌توانند به تقویت اقتصاد منطقه و افزایش پایداری آن کمک کنند. این موضوع به‌ویژه برای تقویت جایگاه این کشورها در فهرست‌های بهره‌وری جهانی اهمیت دارد.

صادرات ۴۰ میلیارد دلاری ترکیه به کشورهای عربی

ارزش صادرات ترکیه به کشورهای عربی در دوره ژانویه تا اکتبر ۲۰۲۴ به ۳۹ میلیارد و ۹۰۴ میلیون دلار رسید. براساس داده‌های سیستم تجارت عمومی ترکیه (GTS)، صادرات به کشورهای عربی در ۱۰ ماه اول سال ۲۰۲۴ نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۷.۷٪ رشد داشته‌است. در این بازه زمانی، مجموع صادرات ترکیه به ۲۱۶ میلیارد و ۳۸۳ میلیون دلار رسید که ۱۸.۴٪ از این میزان متعلق به صادرات به کشورهای عربی بوده‌است.

عراق در صدر کشورهای واردکننده از ترکیه قرار دارد و ارزش واردات این کشور از ترکیه به ۱۰ میلیارد و ۷۶۶ میلیون دلار رسیده‌است. امارات متحده عربی با ۶ میلیارد و ۸۴۲ میلیون دلار در رتبه دوم و مصر با ۳ میلیارد و ۴۱۶ میلیون دلار در جایگاه سوم قرار دارند. عربستان سعودی با ۳ میلیارد و ۲۶۴ میلیون دلار و مراکش با ۲ میلیارد و ۷۹۹ میلیون دلار در رتبه‌های بعدی هستند.

در صادرات به عراق، غلات، حبوبات، دانه‌های روغنی و مشتقات آن‌ها با ارزش حدود ۲.۵ میلیارد دلار

در رتبه اول قرار دارند و پس از آن محصولات شیمیایی با ۱.۲ میلیارد دلار جایگاه دوم را به خود اختصاص داده‌اند. در صادرات به امارات متحده عربی، بخش جواهرات با حدود ۳.۹ میلیارد دلار پیشتاز است و پس از آن محصولات شیمیایی با ارزش ۹۰۱ میلیون دلار قرار دارند. محصولات شیمیایی همچنین در صادرات ترکیه به مصر رتبه اول را با ارزش ۸۹۰ میلیون دلار به خود اختصاص داده‌اند. صادرات ترکیه به کشورهای عربی نقش مهمی در تجارت خارجی این کشور ایفا می‌کند و رشد ۷.۷ درصدی در سال جاری نشان‌دهنده تقویت روابط تجاری ترکیه با منطقه است. این روابط با تمرکز بر صادرات محصولات کلیدی مانند مواد غذایی، شیمیایی و جواهرات همچنان در حال گسترش است.

ترکیه در پی مسیر لاجورد

وزارت صنعت و تجارت افغانستان از برگزاری نشست مشترک میان ۱۳۰ شرکت افغانی و ترکی در بخش‌های مواد معدنی، ساختمانی، طبی و داروسازی خبر داده‌است. سخنگوی این وزارت می‌گوید که در این نشست، که با حضور سرپرست وزارت صنعت و تجارت برگزار شد، موضوعاتی همچون افزایش تجارت میان دو کشور، حل چالش‌های ترانزیتی و ترانسپورته و فعال‌سازی مسیر لاجورد مورد بحث قرار گرفت. سخنرانان نشست بر تقویت تجارت میان دو کشور تأکید کرده و طرف ترکی آمادگی خود را برای همکاری با افغانستان و سایر کشورها در راستای فعال‌سازی مسیر لاجورد اعلام داشتند.

اتحادیه تاجران افغان-ترک مقیم استانبول اعلام کردند که در این نشست درباره سه موضوع اساسی گفت‌وگو شده‌است: «مهم‌ترین بحث این نشست شامل جذب سرمایه‌گذاران ترک به افغانستان، کاهش تعرفه‌های تجاری و تسهیل شرایط برای صدور ویزای تاجران افغان بود». اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری نیز تأکید کرده‌است که مسیر لاجورد می‌تواند صادرات افغانستان را به ترکیه و از آنجا به کشورهای اروپایی تسهیل کند. سخنگوی این اتاق افزود: «راه لاجورد می‌تواند از طریق زمین، هوا و دریا افغانستان را به اروپا متصل کند»

براساس اطلاعات وزارت صنعت و تجارت افغانستان، شرکت‌های ترکیه‌ای علاقه‌مندی خود را برای سرمایه‌گذاری در بخش‌هایی مانند کشاورزی، معادن، انرژی، بانکداری اسلامی و مسائل حقوقی در افغانستان اعلام کرده‌اند. دو طرف همچنین بر ایجاد یک اتاق مشترک تجارت، برگزاری نمایشگاه‌های تجاری و تداوم برگزاری این گونه نشست‌ها تأکید کردند.

کاهش تعرفه واردات گاز ترکمنستان و پیشرفت توافق تأمین گاز برای عراق

وزارت برق عراق از موفقیت در کاهش تعرفه واردات گاز از ترکمنستان خبر داد و اعلام کرد که توافقنامه تأمین گاز از این کشور به مراحل نهایی خود نزدیک شده‌است. سخنگوی وزارت برق در گفتگو با خبرگزاری عراق

(INA) اظهار داشت که این توافق شامل کاهش تعرفه‌ها و تعیین مکانیزم پرداخت از طریق خطوط لوله ایران است. او با اشاره به افزایش تقاضای برق ناشی از کاهش دما، تأکید کرد که پایداری تأمین برق نیازمند ظرفیت تولیدی بیشتر است. وی افزود: «توقف انتقال گاز ایران به بغداد، استان‌های فرات میانه و مناطق مرکزی موجب کاهش بارگیری برخی واحدهای تولیدی در نیروگاه‌ها شده و بیش از ۵.۵۰۰ مگاوات از ظرفیت سیستم برق از دست رفته است». وزارت برق با هماهنگی وزارت نفت در تلاش است تا کمبود گاز را از طریق تأمین سوخت جایگزین جبران کند، اما برخی نیروگاه‌ها تنها با گاز کار می‌کنند و کمبود گاز وارداتی و ناکافی بودن تولید داخلی، عملیات کامل این نیروگاه‌ها را مختل کرده است.

طبق اعلام وزارت برق، مذاکرات با ترکمنستان منجر به کاهش تعرفه واردات گاز شده و توافقنامه‌ای برای انتقال گاز از طریق خطوط لوله ایران به عراق به امضا رسیده است. سخنگوی وزارت برق افزود: «این توافقنامه امضا شده و در حال حاضر هماهنگی‌های لازم برای افتتاح اعتبارات بانکی و تأمین مالی اولیه مطابق با تصمیم هیئت دولت در دست انجام است. با تکمیل این مراحل، تأمین گاز ترکمنستان آغاز خواهد شد که تأثیر قابل توجهی بر بهبود وضعیت برق خواهد داشت». این توافق با ترکمنستان در حالی انجام می‌شود که عراق با چالش‌های متعدد در تأمین انرژی مواجه است. وزارت برق تأکید کرده که با افزایش تقاضا در فصل‌های سرد و گرم، تأمین پایدار گاز و سوخت نیروگاه‌ها برای تضمین نیازهای برق شهروندان امری ضروری است.

کاهش مازاد تجاری عربستان به پایین‌ترین سطح از سال ۲۰۲۰

مازاد تجاری عربستان سعودی در سه‌ماهه سوم سال جاری با کاهش ۴۳.۴ درصدی نسبت به سال گذشته به ۵۹.۲ میلیارد ریال سعودی (۱۵.۷۷ میلیارد دلار) رسید. این رقم، پایین‌ترین سطح مازاد تجاری از سه‌ماهه چهارم سال ۲۰۲۰ به شمار می‌آید. براساس داده‌های منتشرشده از سوی اداره کل آمار عربستان، این کاهش در ماه سپتامبر به ۵۶.۹٪ رسید و مازاد تجاری به ۱۸.۷ میلیارد ریال سعودی (۴.۹۸ میلیارد دلار) کاهش یافت. صادرات نفتی عربستان در سه‌ماهه سوم سال جاری با کاهش ۱۴.۹ درصدی نسبت به سال گذشته به ۱۹۷ میلیارد ریال سعودی (۵۲.۴۷ میلیارد دلار) رسید که کمترین میزان صادرات نفتی از سه‌ماهه دوم سال ۲۰۲۱ تاکنون است. در مقابل، صادرات غیرنفتی عربستان شامل صادرات مجدد، در ماه سپتامبر با رشد ۲۲.۸ درصدی نسبت به سال گذشته به ۲۵.۹ میلیارد ریال سعودی (۶.۹۰ میلیارد دلار) رسید. این داده‌ها نیز توسط اداره کل آمار منتشر شده است.

واردات کالاهای تجاری عربستان در سه‌ماهه سوم سال جاری با رشد ۱۱.۴ درصدی نسبت به سال گذشته به ۲۱۷.۲ میلیارد ریال سعودی (۵۷.۸۵ میلیارد دلار) رسید که بالاترین رقم ثبت‌شده در تاریخ این

کشور محسوب می‌شود. همچنین، واردات تجاری در ماه سپتامبر با افزایش ۱۵ درصدی به ۶۹.۹ میلیارد ریال سعودی (۱۸.۶۲ میلیارد دلار) رسید. صادرات کالایی عربستان در ماه سپتامبر با کاهش ۱۴.۹ درصدی به ۸۸.۵ میلیارد ریال سعودی (۲۳.۵۷ میلیارد دلار) رسید که پایین‌ترین سطح از ماه ژوئن ۲۰۲۱ بوده است. در همین حال، واردات کالایی این کشور رشد چشمگیری را تجربه کرد.

مازاد تجاری عربستان در ماه مه ۲۰۲۴ به ۳۴.۵ میلیارد ریال سعودی (۹.۲ میلیارد دلار) رسید که بالاترین سطح طی سال جاری بود، اما این رقم در ماه‌های بعدی کاهش یافت. در ماه سپتامبر، اداره کل آمار اعلام کرد که اقتصاد عربستان برای سیزدهمین سه‌ماهه متوالی رشد کرده است، اگرچه تولید ناخالص داخلی واقعی این کشور در سه‌ماهه سوم ۰.۳٪ کاهش داشته است.

قطر در مسیر پایداری: استراتژی جامع برای مقابله با تغییرات اقلیمی

اخیراً قطر با آغاز اجرای استراتژی جدید زیست‌محیطی خود، گام‌های جدی در راستای مقابله با تغییرات اقلیمی برداشته است. این استراتژی که با شعار «با هم به سوی محیط زیستی پایدار برای آینده‌ای بهتر» توسط وزارت محیط زیست و تغییرات اقلیمی قطر برای دوره ۲۰۲۴-۲۰۳۰ اعلام شد، به دنبال ایجاد توازن میان توسعه اقتصادی و حفاظت از محیط زیست است.

این طرح شامل اهدافی نظیر توسعه زیرساخت‌های مقاوم در برابر تغییرات اقلیمی، حمایت از بخش‌های حیاتی مانند کشاورزی و انرژی و بهبود مدیریت منابع آبی است؛ به‌ویژه برای کشوری با اقلیم بیابانی. استراتژی جدید قطر مجموعه‌ای از ارزش‌ها نظیر مسئولیت‌پذیری، شفافیت، نوآوری و پایداری را شامل می‌شود و تلاش می‌کند با اقدامات زیر به مقابله با چالش‌های اقلیمی بپردازد:

۱. کاهش و تعدیل انتشار گازهای گلخانه‌ای؛
۲. تقویت همکاری‌های نهادی و آگاهی عمومی؛
۳. استفاده از اقتصاد چرخه‌ای و توسعه سبز؛
۴. حفظ تنوع زیستی و مدیریت یکپارچه پسماندهای خطرناک و شیمیایی؛
۵. بهره‌گیری از فناوری‌های حذف و جذب کربن و ترویج انرژی‌های تجدیدپذیر.

وزیر محیط‌زیست و تغییرات اقلیمی قطر، این استراتژی را گامی اساسی در راستای تحقق «چشم‌انداز ملی ۲۰۳۰ قطر» و مواجهه با چالش‌های جهانی محیط زیست توصیف کرد. وی اعلام کرد که این کشور هدف کاهش ۲۵ درصدی انتشار گازهای گلخانه‌ای تا سال ۲۰۳۰ را تعیین کرده است. قطر طی سال‌های گذشته اقدامات متعددی در حوزه محیط‌زیست انجام داده است که شامل موارد زیر می‌شود:

۱. پیوستن به کنوانسیون چارچوب سازمان ملل در مورد تغییرات اقلیمی در سال ۱۹۹۶.
۲. راه‌اندازی طرح‌های کشاورزی، انرژی پاک، بازیافت پسماند و مقابله با آلودگی.
۳. تصویب طرح ملی تغییرات اقلیمی در سال ۲۰۲۱.
۴. ایجاد شهرهای پایدار و تأسیس نیروگاه‌های خورشیدی.
۵. افزایش ده‌برابری فضاهای سبز بین سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۲۳.

امارات متحده عربی پلتفرم دیجیتال «شناخت مشتری» را راه‌اندازی کرد

دولت امارات متحده عربی به‌تازگی پلتفرم دیجیتال «شناخت مشتری (KYC)» را با هدف ارائه داده‌های جامع، دقیق و محرمانه در تراکنش‌های مالی راه‌اندازی کرده‌است. این پلتفرم به‌عنوان یک مکانیزم دیجیتال یکپارچه طراحی شده تا هویت مشتریان را تأیید کرده و تطابق آن‌ها با قوانین و مقررات مالی موجود را تضمین کند. بر مبنای بیانیه دولت امارات، این پلتفرم اهداف متعددی را دنبال می‌کند که از جمله آن‌ها می‌توان به ایجاد چارچوب قانونی یکپارچه برای تأیید هویت مشتریان، ارتقای شفافیت در تراکنش‌های مالی و حمایت از تلاش‌ها برای مقابله با جرایم مالی در کشور اشاره کرد.

پلتفرم «شناخت مشتری» همچنین به‌دنبال ادغام فناوری‌های نوین در عملیات بانکی است. این پلتفرم با ارائه داده‌های دقیق و جامع به کاربران، امکان تصمیم‌گیری‌های مالی مؤثر را فراهم می‌آورد و چارچوب قانونی لازم برای جمع‌آوری و استفاده از داده‌های مشتریان را مهیا می‌کند. علاوه بر این، این پلتفرم تبادل اطلاعات بین نهادهای مرتبط را تسهیل کرده و همکاری در مقابله با جرایم مالی را تقویت می‌کند.

براساس فرمان صادرشده، یک شرکت برای ایجاد و مدیریت پلتفرم «شناخت مشتری» تأسیس خواهد شد. این شرکت از شخصیت حقوقی مستقل و ظرفیت قانونی لازم برای اجرای فعالیت‌ها و اختیارات خود برخوردار خواهد بود. مفاد فرمان تصریح می‌کند که داده‌های «شناخت مشتری» به‌عنوان اطلاعات محرمانه تلقی شده و افشای آن تنها براساس مقررات مصوب مجاز است. تمام نهادهای مرتبط ملزم به حفاظت از این داده‌ها در برابر از دست رفتن، آسیب یا دسترسی غیرمجاز هستند. استفاده یا معامله داده‌ها تنها با تأیید قبلی مشتری یا مقامات قانونی مجاز خواهد بود. براساس این بیانیه، جریمه‌های سختگیرانه‌ای برای کسانی که قوانین مربوط به محرمانگی داده‌ها را نقض کنند، اعمال خواهد شد. این مجازات‌ها شامل حداقل دو سال زندان و جریمه‌ای کمتر از ۵۰,۰۰۰ درهم (۱۳,۶۰۰ دلار) نخواهد بود.

بانک مرکزی امارات متحده عربی مسئول نظارت بر عملکرد صحیح شرکت مدیریت پلتفرم خواهد بود. این بانک همچنین دستورالعمل‌هایی را برای نحوه فعالیت شرکت، ارائه خدمات و حفاظت از داده‌ها

تدوین و صادر خواهد کرد. کنترل‌ها و مشخصات سیستم‌های ذخیره‌سازی و پردازش داده‌ها نیز توسط بانک مرکزی تعیین می‌شود.

امارات متحده عربی با دارا بودن ۳,۲ تریلیون دلار دارایی بانکی، در رتبه نخست منطقه خاورمیانه در بخش خدمات بانکی قرار دارد. این کشور با ترکیب فناوری‌های مدرن و تأکید بر تأمین نیازهای مشتریان، به توسعه یک سیستم بانکی پیشرفته می‌اندیشد. پلتفرم «شناخت مشتری» به‌عنوان بخشی از تلاش‌های دولت امارات، گامی در جهت ارتقای شفافیت و تقویت زیرساخت‌های بانکی این کشور محسوب می‌شود.

توافق ترکیه با عراق برای افزایش تجارت دوجانبه

عمر بولات، وزیر تجارت ترکیه، اخیراً اعلام کرد که با مقامات عراقی برای افزایش حجم تجارت میان دو کشور به توافق رسیده‌است. این اظهارات در بازگشت از سفر دو روزه‌اش به عراق و شرکت در «همایش تجارت و پیمانکاری ترکیه-عراق» مطرح شد. بولات در این سفر ریاست هیئتی شامل نمایندگان شورای صادرکنندگان، اتحادیه پیمانکاران و شرکت‌های ترکیه‌ای را بر عهده داشت.

بولات بیان کرد که در جریان این سفر با محمد شیاع السودانی، نخست‌وزیر عراق، دیدار کرده و دو طرف بر سر افزایش تبادلات تجاری میان ترکیه و عراق توافق کرده‌اند. وی افزود: «ترکیه اهمیت زیادی برای اهداف توسعه اقتصادی، رفاه و امنیت عراق قائل است و برای تنوع‌بخشیدن به زمینه‌های همکاری با عراق تلاش خواهیم کرد». وزیر تجارت ترکیه همچنین با همتای عراقی خود دیدار کرد. در این دیدار توافق شد که نخستین نشست مکانیسم کمیته مشترک اقتصادی و تجاری (OCTEJ) در دسامبر آینده در استانبول برگزار شود.

بولات از برگزاری نشستی در طول این سفر خبر داد که شامل مقامات عراقی و نمایندگان شرکت‌های دو کشور بود. وی آمادگی ترکیه برای همکاری در پروژه‌های پیمانکاری و ساختمانی در عراق را اعلام کرد و گفت که شرکت‌های ترکیه‌ای با تجربه پیشرفته و فناوری‌های مدرن خود آماده مشارکت در پروژه‌های مهم عراق هستند.

وزیر تجارت ترکیه به حمایت گسترده این کشور از پروژه‌های «بندر بزرگ فاو» و «راه توسعه» که در عراق در حال ساخت هستند، اشاره کرد. وی اظهار داشت: «این پروژه‌ها کمک‌های بزرگی به روابط میان دو کشور و توسعه تجارت منطقه‌ای و بین‌المللی خواهند کرد». بولات تأکید کرد که پروژه «راه توسعه» که از بندر فاو در بصره آغاز می‌شود، یک چشم‌انداز بزرگ با اهمیت تاریخی برای عراق است. این پروژه شامل خط ریلی و جاده‌ای به طول ۱۲۰۰ کیلومتر در داخل عراق است و هدف آن انتقال کالا میان اروپا و کشورهای خلیج فارس می‌باشد. این توافقات و پروژه‌ها نمایانگر گسترش همکاری‌های اقتصادی و تجاری

میان ترکیه و عراق و تقویت روابط دوجانبه در راستای اهداف مشترک توسعه اقتصادی است.

همایش انرژی استانبول: تأکید بر چالش‌ها و فرصت‌های پیش‌روی امنیت انرژی

اخیراً وزرای انرژی کشورهای مختلف در همایش انرژی استانبول گرد هم آمدند تا درباره چالش‌ها و فرصت‌های پیش‌روی بخش انرژی و راه‌های دستیابی به آینده‌ای پایدار بحث و تبادل نظر کنند. این همایش با شعار «آینده مشترک، اهداف مشترک» میزبان رهبران جهانی انرژی بود. وزیر انرژی و منابع طبیعی ترکیه که مدیریت نشست وزارتی را بر عهده داشت، به تنش‌های ژئوپلیتیکی، اختلالات زنجیره تأمین و اثرات فزاینده تغییرات اقلیمی اشاره کرد و این عوامل را به‌عنوان آسیب‌پذیری‌های بازارهای انرژی معرفی کرد. وی تأکید کرد: «برای غلبه بر این چالش‌ها، سرمایه‌گذاری پایدار در زیرساخت‌های انرژی و فناوری‌های نوظهور ضروری است». او همچنین به نقش حیاتی همکاری منطقه‌ای برای تقویت امنیت انرژی و توسعه اقتصادی اشاره کرد.

وزیر اقتصاد و توسعه پایدار گرجستان بر اهمیت همکاری منطقه‌ای برای تقویت تاب‌آوری انرژی تأکید کرد و خواستار سرمایه‌گذاری در بخش‌های انرژی تجدیدپذیر و تجارت انرژی شد. وی گفت: «هماهنگی قوانین منطقه‌ای برای تسهیل تجارت انرژی از گام‌های اساسی برای تضمین امنیت انرژی در منطقه است» وزیر امور خارجه مجارستان بر این موضوع تأکید کرد که ترکیب انرژی باید به‌عنوان یک مسئله ملی باقی بماند و هرگونه دخالت خارجی در این زمینه را محکوم کرد. وی افزود: «امنیت تأمین انرژی نباید به‌خاطر تحریم‌ها یا انسداد مسیرهای ترانزیت به خطر بیفتد و ما چنین اقداماتی را به‌شدت غیرقابل قبول می‌دانیم»

وزیر انرژی صربستان به افزایش قیمت گاز و برق اشاره کرد و بر اهمیت همکاری‌های منطقه‌ای برای یافتن راه‌حل‌های مشترک تأکید نمود. وی با اشاره به نقش خط لوله گاز بالکان، بر نیاز کشورش به منابع پایدارتر و خطوط لوله جدید برای تأمین انرژی تأکید کرد. وزیر انرژی ازبکستان نیز از همکاری با کشورهای همسایه و حمایت ترکیه در اجرای اصلاحات بخش انرژی قدردانی کرد. وی اعلام کرد که ازبکستان در پروژه‌های مشترک انرژی تجدیدپذیر و هیدروپاور با کشورهای تاجیکستان، قزاقستان و قرقیزستان مشارکت دارد. وزیر نفت و گاز لیبی به برنامه‌های این کشور برای افزایش تولید گاز طبیعی و توسعه پروژه‌های انرژی تجدیدپذیر اشاره کرد و هدف لیبی را کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و بهبود بهره‌وری در تولید انرژی عنوان نمود.

وزیر انرژی بلغارستان بر لزوم همکاری استراتژیک میان کشورها برای تضمین امنیت انرژی تأکید کرد و خواستار توسعه زیرساخت‌های مشترک و کاهش ریسک‌های مالی از طریق سرمایه‌گذاری‌های مشترک شد.

وزیر انرژی مولداوی نیز با اشاره به اهمیت بازارهای مرتبط و متصل، ادغام انرژی تجدیدپذیر را بدون وجود چنین بازارهایی غیرممکن دانست. وی تأکید کرد که مولداوی در حال توسعه زیرساخت‌های تولید انرژی و جذب سرمایه‌گذاران خصوصی است. در این نشست، با تأکید بر همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، راه‌حلهایی برای چالش‌های انرژی و گام‌هایی برای تضمین آینده‌ای پایدار در این بخش ارائه شد.

افزایش تجارت میان افغانستان و ازبکستان

رسانه‌های دولتی ازبکستان گزارش داده‌اند که در ده‌ماه نخست سال جاری میلادی، حجم تجارت خارجی این کشور با افغانستان به حدود ۹۰۰ میلیون دلار رسیده است. افغانستان به‌عنوان یکی از شرکای کلیدی ازبکستان در صادرات و واردات، در کنار کشورهای همچون روسیه، چین، قزاقستان، ترکیه، فرانسه و قرقیزستان قرار دارد.

براساس این گزارش، ازبکستان در این مدت ۸۵۵.۹ میلیون دلار کالا به افغانستان صادر کرده و در مقابل ۲۸.۳ میلیون دلار کالا از افغانستان وارد کرده است. این آمار نشان‌دهنده نقش چشمگیر افغانستان در تجارت منطقه‌ای ازبکستان است. یک عضو هیئت‌مدیره اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان از روابط تجاری میان دو کشور ابراز رضایت کرده و تأکید نمود که ازبکستان یکی از مهم‌ترین شرکای اقتصادی افغانستان است. وی افزود: «ازبکستان شریک بسیار خوبی برای ما در منطقه است. ما بیشترین واردات را از این کشور داریم و ترانزیت ما نیز عمدتاً از این مسیر صورت می‌گیرد. علاوه بر مواد غذایی مانند گندم و آرد، گاهی اوقات مواد سوختی نیز از ازبکستان وارد می‌کنیم»

وزارت ترانسپورت و هوانوردی افغانستان نیز از بهبود چشمگیر روابط ترابری میان دو کشور خبر داده است. روزانه حدود ۶۵۰ کامیون باربری افغان در شهرهای مختلف ازبکستان تردد می‌کنند. به عبارت دیگر، این روابط نه تنها تجارت و ترانزیت را تسهیل کرده، بلکه تأثیرات مثبتی بر اقتصاد هر دو کشور داشته است.

ازبکستان به‌عنوان یکی از کشورهای پیشرو در تجارت با افغانستان، به‌تازگی قراردادی به ارزش تقریبی یک میلیارد دلار برای اکتشاف و استخراج گاز از میدان «طوطی» در ولایت جوزجان امضا کرده است. این قرارداد برای مدت ده سال با وزارت معادن و پترولیوم افغانستان منعقد شده و به‌عنوان گامی مهم در توسعه همکاری‌های اقتصادی میان دو کشور تلقی می‌شود.

اولویت‌های قزاقستان برای متنوع‌سازی اقتصاد؛ کاهش وابستگی به منابع خام

اخیراً نخست‌وزیر قزاقستان در جلسه عمومی مجلس سنا که در تاریخ ۲۱ نوامبر برگزار شد، برنامه‌های دولت برای ایجاد یک اقتصاد متنوع، توسعه صنایع با ارزش افزوده بالا و افزایش صادرات غیرمنابعی را تشریح کرد. این نشست همچنین به بررسی پیش‌نویس قوانین مربوط به بودجه ملی و انتقال تضمین‌شده

از صندوق ملی قزاقستان برای دوره ۲۰۲۵ تا ۲۰۲۷ اختصاص داشت.

نخست‌وزیر در پاسخ به سوال یکی از نمایندگان مجلس سنا درباره برنامه‌های دولت برای متنوع‌سازی اقتصاد گفت: «متنوع‌سازی اقتصاد یکی از اولویت‌های اصلی دولت است و تاکنون نتایج مثبتی حاصل شده‌است. براساس آمار، سهم صنعت تولیدی از بخش منابع پیشی گرفته و به ۴۷٪ رسیده، درحالی‌که سهم بخش منابع ۴۵٪ است. این روند باید به‌طور فعال ادامه یابد». بکتوف تأکید کرد که یکی از اولویت‌های دولت، هدایت منابع خام به بازار داخلی به‌جای صادرات آن‌ها است. این سیاست منجر به دوبرابرشدن تولید داخلی آلومینیوم و مس شده‌است. او همچنین از افزایش چشمگیر فهرست کالاهایی که فقط از تولیدکنندگان داخلی خریداری می‌شوند، خبر داد. این فهرست از ۱۵۰۰ به ۴۵۰۰ قلم کالا افزایش یافته‌است.

وی افزود: «نهادهای دولتی و شرکت‌های شبه‌دولتی، دیگر مجاز به خرید کالاهای وارداتی برای این اقلام نیستند و باید آن‌ها را از تولیدکنندگان داخلی تهیه کنند. این اقدام باعث شده تعداد قراردادهای امضاشده با تولیدکنندگان داخلی ۵۵٪ افزایش یابد و به ارزش ۳۵۰ میلیارد تنگه (۷۰۲.۵ میلیون دلار) برسد»
نخست‌وزیر همچنین از اجرای پروژه‌های صنعتی بزرگ‌مقیاس در تمامی مناطق قزاقستان خبر داد. به‌عنوان نمونه، کارخانه تولید پلی‌پروپیلن در منطقه آتیرائو با ظرفیت تولید سالانه یک میلیون تن راه‌اندازی شده‌است. این کارخانه بزرگ‌ترین تأسیسات پتروشیمی در آسیای مرکزی و قفقاز جنوبی محسوب می‌شود. همچنین، یک کارخانه خودروسازی کیا در منطقه کوستانای در حال ساخت است که سال آینده به بهره‌برداری خواهد رسید. علاوه‌بر این، کارخانه چند برند خودرو در آلماتی و یک کارخانه تولید لاستیک خودرو در شهر ساران نیز افتتاح شده‌اند که به‌عنوان تأسیسات مدرن و بزرگ شناخته می‌شوند.

بکتوف در پایان اظهار داشت: «این اقدامات ساختار اقتصاد کشور را تغییر داده‌است. امسال شاهد افزایش ۶.۴ درصدی صادرات محصولات نهایی و کاهش ۷.۲ درصدی واردات آن‌ها بوده‌ایم. دولت و نهادهای دولتی به‌طور فعال به کار در این راستا ادامه خواهند داد». برنامه‌های قزاقستان برای متنوع‌سازی اقتصاد و کاهش وابستگی به صادرات منابع خام، همراه با توسعه صنایع با ارزش افزوده بالا، نشان‌دهنده عزم این کشور برای ایجاد یک اقتصاد پایدار و رقابتی است.